

הגדה של פסח

הגדה של פסח

סדר בדיקת וביעור חמץ

המנהג להניח פתיתי חמץ קשה זמן מה קודם הבדיקה כדי שימצאם הבדוק. ועל פי הקבלה יש להניח עשרה פתיתין.
וקודם שיתחיל לבדוק יברך:

**בְּרוּךְ אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ
עַל בְּעוֹר חָמֵץ:**

וצריך לחפש לאור הנר בכל המחבואות גם בסדקים שבקרקע. ולא ידבר בין הברכה לתחלת הבדיקה אפילו מענייני הבדיקה. ונכון שלא ישיח, שלא מענייני הבדיקה, כל זמן בדיקתו. ויעמיד מבני ביתו אצלו לשמוע הברכה, שיבדקו איש במקומו, ולא ישיחו בינתיים. ויזהרו לבדוק תחלה בחדר הסמוך למקום ששמעו הברכה, ולא ילכו לבדוק תיכף אחר הברכה לחדר אחר. ואחר הבדיקה יזהר, בחמץ שמשייר להצניעו למחר לשרפה או לאכילה, לשמרו שלא יולכוהו אנה ואנה, שלא יתפרר ויתגרר ממנו על ידי תינוקות או עכברים. וגם צריך לבטל אחר הבדיקה ויאמר:

**כֹּל-חַמֵּירָא וְחַמֵּיעָא דְאָבָא בְּרִשׁוּתֵי דְלָא חִמְיָתִיהּ וְדְלָא בְעֵרְתִּיהּ וְדְלָא יִדְעָנָא לִיהּ
לְבַטֵּל וְלִהְיוּ הַפֶּקֶר בְּעַפְרָא דְאַרְעָא:**

ביום י"ד בשעה ה' יעשה לו מדורה בפני עצמו וישרפנו ויבטלנו. ובביטול היום יאמר:

**כֹּל-חַמֵּירָא וְחַמֵּיעָא דְאָבָא בְּרִשׁוּתֵי דְחִזִּיתִיהּ וְדְלָא חִזִּיתִיהּ דְחִמְיָתִיהּ וְדְלָא חִמְיָתִיהּ
דְבַעֲרָתִיהּ וְדְלָא בְעֵרְתִּיהּ לְבַטֵּל וְלִהְיוּ הַפֶּקֶר בְּעַפְרָא דְאַרְעָא:**

ויש לשרוף עשרה פתיתין ובשעת שריפת החמץ יאמר זה:

**יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בְּשֵׁם שְׁאֵנִי מִבְּעַר חָמֵץ מִבֵּיתִי וּמִרְשׁוּתֵי כָךְ
תִּבְעַר אֶת כָּל תְּחִיצוֹנִים וְאֶת רוּחַ הַטְּמָאָה תִּעָבִיר מִן הָאָרֶץ וְאֶת יִצְרָנוּ הָרַע
תִּעְבִּירָהוּ מֵאֲתָנוּ וְתִתֵּן לָנוּ לֵב בָּשָׂר לְעַבְדְּךָ בְּאֵמֶת וְכֹל סִטְרָא אַחְרָא וְכֹל הַקְּלָפוֹת וְכֹל
הַרְשָׁעָה בְּעֵשֶׂן תִּכְלֶה וְתִעָבִיר מִמִּשְׁלַת זְרוֹן מִן הָאָרֶץ וְכֹל הַמְּעִיקִים לְשִׁכְנֵיהּ תִּבְעַרְם בְּרוּחַ
בְּעַר וּבְרוּחַ מִשְׁפָּט בְּשֵׁם שִׁבְעֵרַת אֶת מִצְרַיִם וְאֶת אֱלֹהֵיהֶם בְּיָמִים הָהֵם וּבְזֶמַן הַזֶּה אָמֵן סְלָה:**

סדר קרבן פסח

"ונשלמה פרים שפתינו" ותפלת מנחה היא במקום תמיד של בין-הערבים, ובזמן שבית המקדש היה קיים, היה הפסח נשחט אחר תמיד של בין-הערבים. כן ראוי לעסוק בסדר קרבן-פסח אחר תפלת המנחה, ויאמר זה:

קרבן פסח מביא מן הכבשים או מן העזים זכר בן שנה ושוחטו בעזרה בכל מקום אחר הצות ארבעה עשר דוקא ואחר שחיטת תמיד של בין הערבים ואחר הטבת נרות של בין הערבים. ואין שוחטין את הפסח על החמין. ואם שחט קודם לתמיד, כשר, ובלבד שיהא אחר ממרס בדם הפסח כדי שלא יקרש עד שיזרקו דם התמיד, ואחר כך יזרקו דם הפסח זריקה אחת כנגד היסוד. וכיצד עושין? שחט השוחט וקבל הכהן הראשון שבראש השורה ונתן לחברו, וחברו לחברו, ומקבל כלי המלא תחלה ואחר כך מחזיר הריקן. והיו שורות של בזיכי כסף ושורות של בזיכי זהב. ולא היו לבזיכין שולים שמא יניחם ויקרש הדם. אחר כך תולין את הפסח ומפשיטין אותו כלו וקורעין אותו וממחין את קרביו עד שיצא הפרש ומוציאין את האימורים והם החלב שעל הקרב ויותרת הכבד וב' כליות והחלב שעליהן והאליה לעומת העצה, ונותנם בכלי שרת ומולחם ומקטירם הכהן על גבי המזבח כל אחד לבדו. והשחיטה והזריקה ומחוי קרביו והקטר חלביו דוחין את השבת, ושאר עניניו אינם דוחין את השבת. וכן אין מוליכין את הפסח לבית כשחל בשבת אלא כת האחת הם מתעכבים עם פסחיהם בהר הבית והכת השניה יושבת לה בחיל והשלישית במקומה עומדת. חשבה, יצאו וצלו פסחיהם. בשלשה כתות הפסח נשחט ואין כת פחותה משלשים אנשים. נכנסה כת הראשונה נתמלאה העזרה נועלין אותה. ובעוד שהם שוחטין ומקריבין את האימורים קוראין את ההלל. אם גמרו אותו קודם שיקריבו כולם שונים אותו, ואם שנו ישלשו. על כל קריאה תוקעין ג' תקיעות תקיעה תרועה תקיעה. גמרו להקריב פותחין העזרה. יצאה כת ראשונה נכנסה כת שניה נועלין דלתות העזרה. גמרו, פותחין, יצאה כת שניה נכנסה כת שלישית ומעשה כולן שוין. ואחר שיצאו כולן רוחצין העזרה ואפילו בשבת מפני לכלוך הדם שהיה בה. וכיצד היתה הרחיצה? אמת המים היתה עוברת בעזרה והיה לה מקום לצאת ממנה, וכשרוצין להדיח את הרצפה, סותמין מקום יציאתה והיא מתמלאת על כל גדותיה מפה ומפה עד שהמים עולים וצפים מכאן ומכאן ומקבץ אליה כל דם וכל לכלוך שהיה בעזרה ואחר כך פותחין מקום יציאתה והכל יוצא עד שנשאר הרצפה מנקה ומשפה זהו כבוד הבית. ואם הפסח נמצא מריפה, לא עלה לו עד שמביא אחר:

שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם מִלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מִלְאֲכֵי עֲלִיּוֹן מִמְּלַךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: (שלוש פעמים)

בּוֹאֲכֶם לְשֵׁלוֹם מִלְאֲכֵי הַשָּׁלוֹם מִלְאֲכֵי עֲלִיּוֹן מִמְּלַךְ מַלְכֵי
הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: (שלוש פעמים)

בְּרַכּוֹנֵי לְשֵׁלוֹם מִלְאֲכֵי הַשָּׁלוֹם מִלְאֲכֵי עֲלִיּוֹן מִמְּלַךְ מַלְכֵי
הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: (שלוש פעמים)

צֵאתְכֶם לְשֵׁלוֹם מִלְאֲכֵי הַשָּׁלוֹם מִלְאֲכֵי עֲלִיּוֹן מִמְּלַךְ מַלְכֵי
הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: (שלוש פעמים)

כִּי מִלְאֲכֵי וַעֲוֵה לָךְ, לְשִׁמְרֶךָ בְּכָל דְּרָבֶיךָ:
אֲדֹנָי יִשְׁמַר צֵאתְךָ וּבּוֹאֲךָ, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

אֵשֶׁת חַיִל מִי יִמְצָא, וְרַחוּק מִפְּנִינִים מִכְּרָה: בְּטַח בָּהּ לֵב בַּעֲלָהּ, וְשָׁלָל לֹא
יִחַסֵּר. גְּמַלְתָּהּ טוֹב וְלֹא רָע, כֹּל יָמֵי חַיֶּיהָ: דְּרָשָׁה צְמֹר וּפְשִׁתִּים,
וַתַּעַשׂ בַּחֲפִץ כַּפִּיהָ: הִיְתָה בְּאֵינִיּוֹת סוֹחֵר, מִמְּרַחֵק תְּבִיא לַחֲמָה: וַתִּקֶּם בְּעוֹד
לַיְלָה, וַתִּתֵּן טָרֶף לְבֵיתָהּ, וְחָק לְנַעֲרוֹתֶיהָ: וְזָמְמָה שָׂדֶה וַתִּקְנֶהּ, מִפְּרֵי כַּפִּיהָ
נִטְעָה בָּרֶם: חֲגָרָה בַּעֲזוֹ מִתְּנִיָּהּ, וַתֵּאֱמֹץ זְרוּעוֹתֶיהָ: טָעְמָה כִּי טוֹב סָחֲרָה, לֹא
יִכְבֶּה בַּלַּיְלָה גְּרָה: יָדֶיהָ שִׁלְחָה בְּיִשׁוּר, וּכְפִיהָ תִמְכּוּ פֶלֶךְ: פִּפְּהָ פָּרְשָׁה
לְעֵנִי, וַיְדִיָּה שִׁלְחָה לְאֵבִיוֹן: לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשְׁלֹג, כִּי כָּל בֵּיתָהּ לְבוֹשׁ
שָׁנִים: מִרְבָּדִים עָשְׂתָה לָּהּ, שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁה: גּוֹדַע בְּשַׁעֲרִים בַּעֲלָהּ,
בְּשִׁבְתּוֹ עִם זָקְנֵי אֶרֶץ: סָדִין עָשְׂתָה וַתִּמְכֹּר, וַחֲגוּר נָתַנָּה לְפִנְעֵנִי: עֵז וַחֲדָר
לְבוּשָׁה, וַתִּשְׁחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן: פִּיהָ פְּתַחַה בְּחֻבְמָה, וַתּוֹרֵת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָה:
צוּפִיָּה הִלְכּוֹת בֵּיתָהּ, וְלָחֶם עֲצָלוֹת לֹא תֵאכַל: קָמוּ בְנֵיהָ וַיֵּאשְׁרוּהָ, בַּעֲלָהּ
וַיַּחֲלֶלָהּ: רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חַיִל, וְאֵת עֲלִיתָהּ עַל בְּלָנָה: שָׁקַר חֲתָן וְהִבֵּל חֵיפוֹ,
אִשָּׁה וַרְאֵת אֲדֹנָי הִיא תִתְחַלֵּל: תִּנּוּ לָהּ מִפְּרֵי יָדֶיהָ, וַיַּחֲלִיזָהּ בְּשַׁעֲרִים
מֵעֵשִׂיָּה:

סדר הגדה

יסדר על שולחנו על גבי קערה גי מצות מונחות זו על זו (התחתונה – ישראל, עליה ילוי ועליה יכהן), ועל גבי מפית הפרוסה על שלושתן – מימין: הזרוע וכנגדו הביצה, תחתיהם באמצע המרור ותחת הזרוע החרוסת, וכנגדו תחת הביצה הכרפס ותחת המרור החזרת שעושין כורך:

סימון סדר של פסח

קֶדֶשׁ . וְרַחֵץ . בְּרֶפֶס . יַחֵץ . מַגִּיד . רְחֹצָה . מוֹצֵיא . מִצֵּה .
מְרֹר . בּוֹרֵךְ . שֶׁלַחַן עוֹרֵךְ . צֶפֶן . בֶּרֶךְ . הִלֵּל . נִרְצָה:

כשליל הסדר חל בליל שבת אומרים בלחש

מִזְמוֹר לְדָוִד אֲדֹנָי רֵעִי לֹא אֶחָסֵר: בְּנֵאוֹת דָּשָׁא יִרְבִּיצֵנִי, עַל מִי מְנוּחוֹת יִנְהַלְנִי: נַפְשִׁי
יִשׁוּבֵב, יִנְחֵנִי בְּמַעְגְלֵי צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ: גַּם כִּי אֵלֶךְ בְּגֵיא צַלְמוֹת לֹא אִירָא רַע,
כִּי אַתָּה עִמָּדִי. שִׁבְטֶךָ וּמִשְׁעֲנֵתֶךָ הִמָּוֶה יִנְחַמוּנִי: תַּעֲרֹךְ לִפְנֵי שֶׁלַחַן נֶגֶד צַרְרֵי, דִּשְׁנֵת
בְּשִׁמּוֹן רֵאשִׁי, כּוֹסֵי רוּיָה: אַךְ מִזֶּבֶחַ וְרִדְפוּנֵי כָּל יְמֵי חַיֵּי, וְשִׁבְתִּי בְּבֵית אֲדֹנָי לְאֶרֶךְ
יָמִים:

דָּא הִיא סְעוּדַתָּא דְחַקְל תְּפוּחֵין קַדִּישֵׁין:

אַתְקִינּוּ סְעוּדַתָּא דְכּוּחֵימְנוּתָא שְׁלַמְתָּא הַדוּתָא דְמַלְכָּא קַדִּישָׁא. אַתְקִינּוּ סְעוּדַתָּא
דְּמַלְכָּא דָּא הִיא סְעוּדַתָּא דְחַקְל תְּפוּחֵין קַדִּישֵׁין, וְזַעַר אַנְפִּין וְעֵתִיקָא קַדִּישָׁא
אַתְנִן לְסַעְדָּא בְּהַדְּהָ:

קידוש

אתקינו סעודתא דמלכא עלאה דא היא סעודתא דקודשא בריך הוא ושכינתיה:

קדש

כשחל יום טוב בשבת אומרים תחלה יום הששי:

יום הששי ויכלו השמים והארץ וכל צבאם. ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה. וישבת ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה. ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אתו, כי בו שבת מכל מלאכתו, אשר ברא אלהים לעשות.

כשחל בחול מתחילין כאן:

סברי מרנו ברוך אתה אדני אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן:

ברוך אתה אדני אלהינו מלך העולם, אשר בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון וקדשנו במוצותיו. ותתן לנו אדני אלהינו באהבה (לשבת): שפחות למנוחה (במוצות) לשמחה, חגים וזמנים לששון, את יום (לשבת): השבת הזו (את יום) חג המצות הזה, ואת יום טוב מקרא קדש הזה זמן חרותנו (לשבת): באהבה, מקרא קדש, וזכר ליציאת מצרים. כי בנו בחרת ואותנו קדשת מכל העמים, (ושבת) ומוצאי קדשך (לשבת: באהבה וברצון) בשמחה ובששון הגדלתנו: ברוך אתה אדני, מקדש (השבת) ישראל והזמנים:

ברוך אתה אדני אלהינו מלך העולם, שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה:

במוצאי שבת מקדשים לפי סדר: יין, קידוש, נר, הבדלה, זמן:

ברוך אתה אדני אלהינו מלך העולם, בורא מאורי האש:

ברוך אתה אדני אלהינו מלך העולם המבדיל בין קדש לחול. בין אור לחשך. בין ישראל לעמים. בין יום השביעי לששת ימי המעשה. בין קדשת שבת לקדשת יום טוב הבדלת. ואת יום השביעי מושבת ימי המעשה קדשת. הבדלת וקדשת את עמך ישראל בקדשתך: ברוך אתה אדני המבדיל בין קדש לקדש: שהחיינו

שונה הכוס בישיבה בהסיבת שמאל (הטייה אלכסונית של גופו לצד שמאל) דרך חירות (כמנהג האצולה בימי

קדם):

זרחיך

נוטלים ידיים ללא ברכה:

כרפס

נוטל פחות מכזית כרפס ויטבול במי מלח או חומץ ויברך:

בְּרוּךְ אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרֵי הָאָדָמָה:

יכוון בברכה זו להוציא ידי חובה גם את המרור שיאכל אחר-כך.

יחיך

ויקח מצה האמצעית ופורסה לשניים, חלק אחד גדול מחבירו, וחלק הגדול יניח לאפיקומן, והקטן מניח בין ה' מצות.

מגיד

ומגביה הקערה שיש בה המצות (ומגלה את המצות מתוך המפית) ויאמר:

**הָאֵל לְחֵמָא עֲנִיָּא דִּי אָכְלוּ אַבְהֶתְנָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם. פֶּל דְּכַפִּין יִיתִי וְיִיכֹל.
פֶּל דְּצִרִיךְ יִיתִי וְיִפְסַח. הַשְׁתָּא הָבֵא. לְשָׁנָה הַפְּאָה בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל.
הַשְׁתָּא עֲבָדִין לְשָׁנָה הַפְּאָה בְּנֵי חוֹרִין:**

מכסין בחזרה את המצות ומסלקין הקערה לצד אחר ומוזגין לו כוס ב' וכאן הבן שואל מה נשתנה:

**זוה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות. שבכל הלילות אין אנו מטבילין
אפילו פעם אחת. הלילה הזה שתי פעמים: שבכל הלילות אנו אוכלין
חמין או מצה. הלילה הזה בלו מצה: שבכל הלילות אנו אוכלין שאר
ירקות. הלילה הזה מרור: שבכל הלילות אנו אוכלין בין יושבין ובין מסבין
הלילה הזה בלנו מסבין.**

ומחזירין הקערה ומגלין שוב מקצת הפת ואומרים עבדים היינו:

**עֲבָדִים הָיינו לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם וַיּוֹצִיאֵנוּ אֱלֹהֵינוּ מִשָּׁם בְּיַד חֲזָקָה
וּבְזִרְעֵ נְטוּיָה. וְאֵלֹהֵינוּ לֹא הוֹצִיא תְּקֵדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ
מִמִּצְרַיִם הָרִי אָנוּ וּבְנֵינוּ וּבְנֵי בְנֵינוּ מִשְׁעֲבָדִים הָיינו לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם.
וְאֵפִילוּ בְּלָנוּ חֲכָמִים בְּלָנוּ נְבוֹנִים בְּלָנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה מִצְוָה עָלֵינוּ
לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם. וְכָל הַמְרִבָּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הָרִי זֶה מִשְׁפָּח:**

מעשה ברבי אלעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי
טרפון שהיו מסבין בבני ברק. והיו מספרים ביציאת מצרים כל
אותו הלילה עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם רבותינו הגיע זמן קריאת
שמע של שחרית:

אמר רבי אלעזר בן עזריה הרי אני בבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר
יציאת מצרים בלילות עד שדרכשה בן זומא. שנאמר למען תזכר את
יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך. ימי חייך הימים. כל ימי חייך
להביא הלילות. ותכמים אומרים ימי חייך העולם הזה. כל ימי חייך להביא
לימות המשיח:

פרוך המקום. פרוך הוא. פרוך שנתן תורה לעמו ישראל. פרוך הוא. בנגד
ארבעה בנים דברה תורה. אחד חכם. ואחד רשע. ואחד תם. ואחד
שאינו יודע לשאול:

חכם מה הוא אומר מה הערות והחקים והמשפטים אשר צוה אדני
אלהינו אתכם ואף אתה אומר לו כהלכות הפסח אין מפטירין אחר
הפסח אפיקומן:

רשע מה הוא אומר מה העבדה הזאת לכם. לכם ולא לו. ולפי שהוציא
את-עצמו מן הכלל כפר בעקר. ואף אתה תקחה את שני ואמר לו
בעבור זה עשה אדני לי בצאתי ממצרים. לי ולא לו. אלו היה שם לא היה
נגאל:

תם מה הוא אומר מה זאת. ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו אדני ממצרים
מבית עבדים.

ושאינו יודע לשאול את פתח לו שנאמר והגדת לבנך ביום ההוא לאמר
בעבור זה עשה אדני לי בצאתי ממצרים.

יכול מראש חדש תלמוד לומר ביום ההוא אי ביום ההוא יכול מפעוד יום
תלמוד לומר בעבור זה. בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה
ומרור מנחים לפניך:

מִתְחִלָּה עֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ וְעָשׂוּ קִרְבָּנוּ הַמָּקוֹם לְעִבְדָתוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵל כָּל הָעָם פֹּה-אָמַר אֲדֹנָי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
בְּעֵבֶר הַנְּהַר יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם תָּרַח אֲבִי אַבְרָהָם וְאֲבִי נָחוֹר וַיַּעֲבְדוּ
אֱלֹהִים אֲחֵרִים:

וְאָקָה-אֶת אֲבִיכֶם אֶת-אַבְרָהָם מֵעֵבֶר הַנְּהַר וְאִלְכָּךְ אוֹתוֹ בְּכָל אֶרֶץ כְּנָעַן
וְאַרְבֶּה (וְאַרְבֵּי בָתִּים) אֶת זִרְעוֹ וְאֶתְּנֶן לוֹ אֶת יִצְחָק וְאֶתְּנֶן לְיִצְחָק אֶת-
יַעֲקֹב וְאֶת-עֵשָׂו וְאֶתְּנֶן לְעֵשָׂו אֶת הַר שְׁעִיר לְרֵשֶׁת אוֹתוֹ וַיַּעֲקֹב וּבְנָיו יָרְדוּ
מִצְרָיִם:

בְּרוּךְ שׁוֹמֵר הַבְּטָחָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל. בְּרוּךְ הוּא שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חָשַׁב אֶת
הַקֵּץ לַעֲשׂוֹת כְּמָה שֶׁאָמַר לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ בְּבְרִית בֵּין הַכְּתוּרִים.
שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם יָדַע תִּדְעֶנּוּ כִּי גֵר יִהְיֶה זִרְעֲךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וַיַּעֲבֹדוּם
וְעַנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה: וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ בָּן אֲנֹכִי וְאַחֲרָיו כֵּן
יֵצְאוּ בְּרַכּוּשׁ גָּדוֹל:

צריך להגביה הכוס ולכסות הפת. כן כתב האר"י ז"ל:

וְהִיא שְׁעֵמֻדָּה לְאַבוֹתֵינוּ וְלָנוּ שְׁלֹא אֶחָד בְּלִבָּד עָמַד עֲלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ אֶלֶּא
שְׁבָבֵל-דוֹר וְדוֹר עֹמְדִים עֲלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִילֵנוּ
מִיָּדָם:

יניח הכוס מידו ויגלה המצות:

צֵא וְלָמַד מִזֶּה בְּקִשׁ לְבָן הָאֶרֶמִי לַעֲשׂוֹת לְיַעֲקֹב אֲבִינוּ. שֶׁפָּרַעָה לֹא גָר אֶלֶּא
עַל הַזְּבָרִים וְלָבָן בְּקִשׁ לַעֲקוֹר אֶת הַכֹּל. שֶׁנֶּאֱמַר אֶרְמִי אֲבִי וַיִּרַד
מִצְרַיִמָּה וַיִּגַּר שָׁם בְּמַתִּי מֵעֵט וַיְהִי שֵׁם לְגוֹי גָּדוֹל עַצוֹם וְרָב:

וַיִּרַד מִצְרַיִמָּה אָנוּם עַל פִּי הַדְּבָר. וַיִּגַּר שָׁם מִלָּמַד שְׁלֹא יִרַד יַעֲקֹב אֲבִינוּ
לְהִשְׁתַּקֵּעַ בְּמִצְרַיִם אֶלֶּא לְגוֹר שָׁם. שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמְרוּ אֵל פָּרַעָה לְגוֹר
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן כִּי אֵין מִרְעָה לְצֹאֵן אֲשֶׁר לְעִבְדֶיךָ כִּי כִבֵּד הָרַעַב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן
וַעֲתָה יָשְׁבוּ נָא עִבְדֶיךָ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן:

בְּמַתִּי מֵעֵט כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ יָרְדוּ אֲבוֹתֶיךָ מִצְרַיִמָּה וַעֲתָה שְׁמֶיךָ
אֲדֹנָי אֱלֹהֶיךָ כְּבוֹדִבִּי הַשָּׁמַיִם לָרֹב: וַיְהִי שֵׁם לְגוֹי מִלָּמַד שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל

מִצִּיגִים שָׁם: גָּדוֹל עֲצוּם כְּמֵה שֶׁנֶּאֱמַר וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצֻמוּ
כְּמֵאֵד מְאֹד וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ אֹתָם: וְרַב כְּמֵה שֶׁנֶּאֱמַר וַאֲעֹבֵר עֲלֶיךָ וְאֶרְאֶךָ
מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדַמְיוֹךָ וְאֹמֵר לְךָ בְּדַמְיוֹךָ חַי וְאֹמֵר לְךָ בְּדַמְיוֹךָ חַי: רִבְבָה בְּעֲמֹת
הַשָּׂדֶה נִתְתִּיךָ וַתִּגְדְּלֵי וַתְּבוֹאֵי בְּעַדֵי עַדִּים שָׂדִים נִכְנֵו וּשְׁעָרֶיךָ צְמַח
וְאֵת עָרִים וְעָרֵיהָ:

וַיִּרְעוּ אֶתְנֵי הַמִּצְרִים וַיַּעֲנוּנוּ, וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה: וַיִּרְעוּ אֶתְנֵי הַמִּצְרִים
כְּמֵה שֶׁנֶּאֱמַר הִבֵּה נִתְחַכְּמָה לוֹ פֶּן יִרְבֶּה וְהָיָה כִּי תִקְרָאנָה מִלְחָמָה
וְנוֹסֵף גַּם הוּא עַל שִׁנְאֵינוּ וְנִלְחַם בָּנוּ וְעָלָה מִן הָאָרֶץ: וַיַּעֲנוּנוּ כְּמֵה שֶׁנֶּאֱמַר
וַיִּשְׁיבוּ עָלָיו שְׂרֵי מַסִּים לְמַעַן עֲנֹתוֹ בְּסִבְלָתָם וַיִּבְּן עָרֵי מִסְכָּנוֹת לְפָרְעֹה אֶת-
פְּתָם וְאֶת-רַעְמִסִּם: וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה כְּמֵה שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּעֲבֹדוּ מִצְרַיִם
אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרֶךְ: וַיִּמְכְּרוּ אֶת-חַיִּיהֶם בְּעֲבֹדָה קָשָׁה כְּחֹמֶר וּבְלִבָּנִים
וּבְכָל-עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה אֶת כָּל-עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר עֲבָדוּ בָהֶם בְּפָרֶךְ:

וַנִּצְעַק אֶל אֲדֹנָי אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ, וַיִּשְׁמַע אֲדֹנָי אֶת קִלְנוּ וַיִּרְא אֶת עֲנֵינוּ וְאֵת עֲמָלְנוּ וְאֵת
לְחַצְנוּ: וַנִּצְעַק אֶל אֲדֹנָי אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ כְּמֵה שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי בַיּוֹמִים הַרְבִּים הָהֵם
וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיֶּאֱנָחוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבֹדָה וַיִּזְעְקוּ וַתַּעַל שׁוֹעַתָם אֶל הָאֱלֹהִים
מִן הָעֲבֹדָה:

וַיִּשְׁמַע אֲדֹנָי אֶת-קִלְנוּ כְּמֵה שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם וַיִּזְכּוּר
אֱלֹהִים אֶת-בְּרִיתוֹ אֶת-אֲבֹרָהֶם אֶת-יִצְחָק וְאֶת-יַעֲקֹב:

וַיִּרְא אֶת עֲנֵינוּ זֶה פְּרִישׁוֹת דֶּרֶךְ אֶרֶץ כְּמֵה שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיִּדַע אֱלֹהִים:

וְאֵת עֲמָלְנוּ אֵלֹהֵי הַפְּנִים כְּמֵה שֶׁנֶּאֱמַר כָּל חֵבֶן הַיְלֹד הַיֶּאֱרָה תִשְׁלִיכֻהוּ וְכָל
חֶבֶת תַּחֲיִין: וְאֵת לְחַצְנוּ זֶה הַדַּחֵק כְּמֵה שֶׁנֶּאֱמַר וְגַם רֵאִיתִי אֶת הַלְחִץ
אֲשֶׁר מִצְרַיִם לְחַצִּים אֹתָם:

וַיִּזְעַצְנוּ אֲדֹנָי מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֹזֶק וּבְזֹרַע נְטוּיָה וּבְמִרְא גָּדֹל וּבְאֵתוֹת
וּבְמִפְתָּיִם: וַיִּזְעַצְנוּ אֲדֹנָי מִמִּצְרַיִם לֹא עַל יְדֵי מִלְחָמָה וְלֹא עַל יְדֵי
שָׂרָף וְלֹא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ אֱלֹהֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכַבּוּדוֹ וּבְעֲצֻמוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר
וַעֲבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֶּה וְהַפִּיתִי כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם

וְעַד בְּהִמָּה וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי אֲדַנֶּי וְעַבְרַתִּי בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֹּאת אֲנִי וְלֹא מִלְּאֲךָ. וְהִפִּיתִי כָל כְּבוֹד בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי וְלֹא
שָׂרְף. וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי וְלֹא הַשְּׁלִיחַ. אֲנִי אֲדַנֶּי. אֲנִי
הוּא וְלֹא אֲחֵר:

בְּיַד חֲזֻקָה זֶה הַדָּבָר כִּמְהָ שֶׁנֶּאֱמַר הִנֵּה יַד אֲדֹנָי הַזֹּאת בְּמִקְנֶךָ אֲשֶׁר בְּשִׂדָה בְּפוֹסִים
בְּחִמְרִים בְּגִמְלִים בְּבִקְרָ וּבִצְאֵן דָּבָר כְּבֵד מְאֹד: וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה זֶה הַחֶרֶב כִּמְהָ
שֶׁנֶּאֱמַר וְחִרְבּוֹ שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ נְטוּיָה עַל יְרוּשָׁלַיִם. וּבְמִרְאֵ גִדְלֵי זֶה גְלוּי שְׂכִינָה כִּמְהָ
שֶׁנֶּאֱמַר אוֹ הַנְּסֵה אֱלֹהִים לֵבָא לְקַחַת לֹו גֹוי מִקֶּרֶב גֹוי כְּמִפְתַּת פְּאֵתוֹת וּבְמוֹפְתִים
וּבְמִלְחָמָה וּבְיַד חֲזֻקָה וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה וּבְמוֹרָאִים גְּדֻלִים כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם אֲדֹנָי
אֱלֹהֵיכֶם בְּמִצְרַיִם לְעֵינֶיךָ: וּבְאֵתוֹת זֶה הַמִּטָּה כִּמְהָ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵת הַמִּטָּה הַזֹּאת תִּקַּח
בְּיָדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בּוֹ אֵת הָאֵתוֹת: וּבְמִפְתֵימָם זֶה הַדָּם כִּמְהָ שֶׁנֶּאֱמַר וְנָתַתִּי מוֹפְתִים
בְּשָׁמַיִם וּבְאֶרֶץ:

בעת אמירת דם ואש ותמרות עשן, שופכים מהגביע שלושה טפטופים לתוך כלי שבור (ויכוון שהכוס הוא סוד המלכות ושופך מהיין שבתוכו סוד האף והזעם שבה על-ידי כח הבינה לתוך כלי שבור סוד הקליפה שנקראת ארור):

דָּם וְאֵשׁ וְתִמְרוֹת עֶשֶׂן:

דָּבָר אֲחֵר: בְּיַד חֲזֻקָה שְׁתִּים. וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה שְׁתִּים. וּבְמִרְאֵ גִדְלֵי שְׁתִּים.
וּבְאֵתוֹת שְׁתִּים. וּבְמִפְתֵימָם שְׁתִּים:
אֱלֹו עֶשֶׂר מִכּוֹת שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרַיִם בְּמִצְרַיִם. וְאֱלֹו הֵן:

באמירת עשר מכות ישפוך עוד עשר שפיכות מהכוס עצמו (ויכוון בשפיכה גם כן כנוצר לעיל) ומה שנשאר בכוס (נעשה סוד יין המשמח) לכך לא ישפוך אלא יוסיף יין:

**דָּם. צְפָרְדֵּעַ. בְּנִים. עָרוֹב. דָּבָר. שְׁחִין.
בָּרָד. אֲרָפָה. חֶשֶׁן. מִפְתַּת כְּבוֹרוֹת:**

רַבִּי יְהוּדָה הָיָה נוֹתֵן בָּהֶם סְמָנִים:

דְּצ"ךְ. עַד"ש. פֶּאח"ב:

רבי יוסי הגלילי אומר: מנין אתה אומר שלקו המצרים במצרים עשר מכות ועל הים לקו חמשים מכות. במצרים מה הוא אומר ויאמרו החרטמים אל פרעה אצבע אלהים היא. ועל הים מה הוא אומר וירא ישראל את הים הגדלה אשר עשה אדני במצרים וייראו העם את אדני ויאמינו באדני ובמשה עבדו: כמה לקו באצבע עשר מכות. אמור מעתה במצרים לקו עשר מכות. ועל הים לקו חמשים מכות:

רבי אליעזר אומר מנין שכל מכה ומכה שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים היתה של ארבע מכות שנאמר ישלח כס חרון אפו עברה וזעם וצרה משלחת מלאכי רעים: עברה אחת. וזעם שתים. וצרה שלש. משלחת מלאכי רעים ארבע. אמור מעתה במצרים לקו ארבעים מכות ועל הים לקו מאתיים מכות:

רבי עקיבא אומר: מנין שכל מכה ומכה שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים היתה של חמש מכות. שנאמר ישלח כס חרון אפו עברה וזעם וצרה משלחת מלאכי רעים. חרון אפו אחת. עברה שתים. וזעם שלש. וצרה ארבע. משלחת מלאכי רעים חמש. אמור מעתה במצרים לקו חמשים מכות ועל הים לקו חמשים ומאתים מכות:

כמה מעלות טובות למקום עלינו:

- אלו הוציאנו ממצרים ולא עשה בהם שפטים דינו:
- אלו עשה בהם שפטים ולא עשה באלהיהם דינו:
- אלו עשה באלהיהם ולא הרג את גבוריהם דינו:
- אלו הרג את-גבוריהם ולא נתן לנו את ממונם דינו:
- אלו נתן לנו את ממונם ולא קרע לנו את הים דינו:
- אלו קרע לנו את הים ולא העבירונו בתוכו בחרבה דינו:
- אלו העבירונו בתוכו בחרבה ולא שקע צרינו בתוכו דינו:
- אלו שקע צרינו בתוכו ולא ספק צרפנו במדבר ארבעים שנה דינו:
- אלו ספק צרפנו במדבר ארבעים שנה ולא האכילנו את הפן דינו:
- אלו האכילנו את-הפן ולא נתן לנו את השבת דינו:
- אלו נתן לנו את השבת ולא קרבנו לפני הר סיני דינו:
- אלו קרבנו לפני הר-סיני, ולא נתן לנו את התורה דינו:
- אלו נתן לנו את-התורה ולא הכניסנו לארץ ישראל דינו:
- אלו הכניסנו לארץ ישראל ולא בנה לנו את בית הבחירה דינו:

על אחת במה וכמה טובה כפולה ומכפלת למקום עלינו. שהוציאנו ממצרים. ועשה בהם שפטים. ועשה באלהיהם. והרג את בכוריהם. ונתן לנו את ממונם. וקרע לנו את היבם. והעבירנו בתוכו בחרבה. ושקע צרינו בתוכו. וספק צרכנו במדבר ארבעים שנה. והאכילנו את הפן. ונתן לנו את השפת. וקרענו לפני הר סיני. ונתן לנו את התורה. והכניסנו לארץ ישראל. ובהנה לנו את בית הבחירה לכפר על כל עונותינו:

רַבֵּן וּמְלִיאֵל הָיָה אֹמֵר כָּל-שָׁלֹא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְבָרִים אֵלּוּ בַּפֶּסַח לֹא יֵצֵא יָדוֹ הוֹבְתוֹ. וְאֵלּוּ הֵן:

פֶּסַח. מִצְּהָה. וּמְרוֹר:

פֶּסַח שְׁהִי אֲבוֹתֵינוּ אוֹכְלִים בְּזִמְנֵי שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ קָיָם עַל שׁוֹם מָה. עַל שׁוֹם שֶׁפֶּסַח הַמִּקּוֹם עַל בְּתֵי אֲבוֹתֵינוּ בַּמִּצְרַיִם. שֶׁנֶּאֱמַר וְאִמְרַתֶּם זִכַּח פֶּסַח הוּא לְאֹדְנֵי אֲשֶׁר פֶּסַח עַל-בְּתֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּצְרַיִם בְּנִגְפוֹ אֶת-מִצְרַיִם וְאֶת בְּתֵינוּ הִצִּיל וַיִּקְדֵּי הָעַם וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ:

מחזיק בידו את המצה החצויה (שנפרסה) ויאמר:

מִצְּהָה זֶה שְׂאֵנו אוֹכְלִים עַל שׁוֹם מָה. עַל שׁוֹם שֶׁלֹּא הִסְפִּיק בְּצֻקְתָּ שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְהַחְמוּץ עַד שֶׁנִּגְלָה עֲלֵיהֶם מִלֶּךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּגְאֹלָם. שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמְרוּ אֶת הַבֶּצֶק אֲשֶׁר הוֹצִיאֵנו מִמִּצְרַיִם עֲגוֹת מִצּוֹת כִּי לֹא חָמֵץ כִּי גִרְשׁוֹ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָבִלּוּ לְהִתְמַהֵמֵה וְגַם צִדָּה לֹא עָשׂוּ לָהֶם:

נוטל המרור אשר באמצע הקערה בידו, ויאמר:

מְרוֹר זֶה שְׂאֵנו אוֹכְלִים עַל שׁוֹם מָה. עַל שׁוֹם שֶׁמְרָרוּ הַמִּצְרַיִם אֶת-חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ בַּמִּצְרַיִם. שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּמְרְרוּ אֶת-חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבָנִים וּבְכָל-עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה אֶת כָּל-עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בַּפָּרֶךְ:

בְּכָל-דּוֹר וְדוֹר חַיֵּב אָדָם לְרַאוֹת אֶת-עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יֵצֵא מִמִּצְרַיִם. שֶׁנֶּאֱמַר וְהִנְדַּת לְבַבְךָ בַּיּוֹם הַזֶּה לֵאמֹר בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה אֲדֹנָי לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם: לֹא אֶת-אֲבוֹתֵינוּ בְּלֶבֶד גָּאֵל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמִּצְרַיִם אֵלֶּא אִף אוֹתָנוּ גָּאֵל עִמָּהֶם. שֶׁנֶּאֱמַר וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְמַעַן הָבִיא אֹתָנוּ לְתֵת לָנוּ אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאֲבוֹתֵינוּ:

יכסה את המצות ויגביה את הכוס ואוחזו בידו עד סיום ברכת אשר גאלנו (המסיימת במילים "גאל ישראל"):

לפִּיכֶךָ אֲנַחְנוּ תִּיבִים לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבַּח לְפָאֵר לְרוֹמַם לְהַדָּר לְבָרֶךְ לְעַלֵּה וּלְקַלֵּם. לְמִי שֶׁעָשָׂה לְאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ אֶת כָּל הַנְּסִים הָאֵלֹהִים הוֹצִיאָנוּ מֵעֲבֹדוֹת לְחֵרוֹת. מִיָּגוֹן לְשִׁמְחָה. וּמֵאֲכָל לְיוֹם טוֹב. וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹר גָּדוֹל. וּמִשְׁעָבוֹד לְגָאֵלָה. וְנֹאמַר לְפָנָיו הַלְלוּיָהּ:

א הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עֲבָדֵי אֲדֹנָי הַלְלוּ אֶת שֵׁם אֲדֹנָי: ב יְהִי שֵׁם אֲדֹנָי מְבָרֵךְ מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם: ג מִמְזֹרַח שָׁמֶשׁ עַד מְבוֹאֵי מַהֲלָל שֵׁם אֲדֹנָי: ד רַם עַל כָּל גּוֹיִם אֲדֹנָי עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: ה מִי כְּאֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ הַמְּגַבִּיחֵי לְשִׁבְתָּ: ו הַמְּשַׁפִּילֵי לְרֵאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבְאָרֶץ: ז מְקוֹמֵי מַעֲפָר דָּל מֵאֲשַׁפֵּת יָרִים אֲבוֹיוֹן: ח לְהוֹשִׁיבֵי עִם גְּדִיבִים עִם גְּדִיבֵי עַמּוֹ: ט מוֹשִׁיבֵי עֶקְרַת הַבַּיִת אִם הַבָּנִים שִׁמְחָה הַלְלוּיָהּ:

א בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בֵּית יַעֲקֹב מִעַם לְעֹז: ב הִיָּתָה יְהוּדָה לְקַדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל מִמְּשֻׁלּוֹתָיו: ג הַיָּם רָאָה וַיִּנָּם הַיָּרְדֵּן יִסָּב לְאַחֹר: ד הַחֲרִים רָקְדוּ כְּאֵילִים גְּבָעוֹת כְּבָנֵי צֹאן: ה מִזֶּה לָךְ הַיָּם כִּי תִנּוּם הַיָּרְדֵּן תִּסָּב לְאַחֹר: ו הַחֲרִים תִּרְקְדוּ כְּאֵילִים גְּבָעוֹת כְּבָנֵי צֹאן: ז מִלְּפָנֵי אֲדוֹן חוּלֵי אֶרֶץ מִלְּפָנֵי אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: ח הַהֲפָכֵי הַצּוֹר אֲנִים מִיּוֹם הַלְּמִישׁ לְמַעֲיָנוּ מִיּוֹם:

כְּרוּךְ אַתָּה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר גָּאֲלָנוּ וְגָאֵל אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם וְהַגִּיעָנוּ הַלְלוּיָהּ הַזֶּה לְאֲכָל-בּוֹ מִצָּה וּמְרוֹר. כֵּן אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַגִּיעֵנוּ לְמוֹעֲדִים וְלִרְגָלִים אַחֲרִים הַפְּאִים לְקַרְאֲתָנוּ לְשָׁלוֹם שְׂמֵחִים כְּבָנֵי עִירָךְ וְשִׂשִׁים בְּעֲבוּרְתֶךָ וְנֹאכַל שֵׁם מִן הַזְּבָחִים וּמִן הַפְּסָחִים (ואם חל ליל הסדר במוצאי שבת: מן הפסחים ומן הזבחים) אֲשֶׁר יַגִּיעַ דָּמָם עַל קִיר מִזְבִּיחֶךָ לְרִצּוֹן וְנוֹדָה לָךְ שִׁיר חֲדָשׁ עַל גְּאֻלְתָּנוּ וְעַל פְּדוּת נַפְשָׁנוּ: כְּרוּךְ אַתָּה אֲדֹנָי גָּאֵל יִשְׂרָאֵל:

ומברך ושיתה בהסיבה:

כְּרוּךְ אַתָּה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן:

רהצה

ואחר כך נוטל ידיו ומברך :

בְּרוּךְ אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדַיִם:

מוציא

ויאחז בכל שלשת המצות שעל הקערה כסדר שהניחם – הפרוסה בין שתי השלימות ויברך :

בְּרוּךְ אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ:

מצה

ולא יבצע מהן, אלא יניח המצה השלישית (התחתונה) להשמט מיזו. ויברך על הפרוסה (החצויה) עם העליונה טרם ישברם, ברכה זו. ויכוין במחשבתו לפטור גם-כן אכילת הכריכה שממצה השלישית וגם אכילת האפיקומן יפטור בברכה זו :

בְּרוּךְ אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מִצָּה:

ואחר כך יבצע כזית (שיעור מדת 'כזית': כשליש מצת-יד) מכל אחת משתיהן (מהעליונה ומהחצויה) ויאכל ביחד ובהסיבה:

מרור

ואחר כך יקח כזית מרור, ויטבל בחרוסת, וינער החרוסת מעליו כדי שלא יתבטל טעם המרירות, ויברך ברכה זו :

בְּרוּךְ אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מָרוֹר:

ויאכלנו בלי הסיבה :

בורך

ואחר כך יקח מצה השלישית התחתונה, וחזרת (המרור בתחתית הקערה) עמה כשיעור כזית, ויטבול בחרוסת ויכרכם ביחד (מצה ממעל ומצה מתחת), ויאמר זה :

**בֵּן עֲשֵׂה הֲלַל בְּזִמְן שְׁפִית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם הָיָה בּוֹרֵךְ פֶּסַח מִצָּה וּמָרוֹר וְאוֹכֵל בְּיַחַד.
בָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר עַל מִצּוֹת וּמָרָרִים וְאִכְלָהוּ:**

ואוכלם ביחד [ובהסיבה]:

שלתן עורך

ואחר כך אוכל ושותה כדי צרכו. ויכול לשתות יין בין כוס ב' לגי' :

צפון

ואחר כך יקח האפיקומן ויחלקו לכל בני ביתו לכל אחד כזית (ואם לא מספיק מצת עורך הסדר יחלק להם ממצה אחרת), ויאכל בהסיבה. וצריך לאכלו קודם חצות :

ואחר כך מוזגין לו כוס שלישי ואומר עליו ברכת המזון:

א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוֹב אֲדֹנָי אֶת-שִׁיבַת צִיּוֹן חִינּוּ כְּהַלְמִים: ב אֲזַי יִמְלֵא
שְׂחֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אֲזַי יֹאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְּדִיל אֲדֹנָי לַעֲשׂוֹת עִם
אֱלֹהִים: ג הַגְּדִיל אֲדֹנָי לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ חִינּוּ שְׂמֵחִים: ד שׁוֹבָה אֲדֹנָי אֶת שְׁבִיתָנוּ
בְּאִפְיָקִים בְּנֹגֵב: ה הַזְרָעִים בְּדַמְעָה בְרִנָּה יִקְצְרוּ: ו הַלֶּחֶם יִלְךְ וּבָכָה נִשְׂא
מִשֶּׁךְ-הַזֶּרַע כֹּא יָבֵא בְרִנָּה נִשְׂא אֶלְפֹתָיו:

א לִבְנֵי קִרְחַת מִזְמוֹר שִׁיר יְסוּדָתוֹ בְּהַרְרֵי קָדְשׁ: ב אֹהֶב יְיָ שְׁעָרֵי צִיּוֹן מִכָּל
מִשְׁכַּנּוֹת יַעֲקֹב: ג נִבְבְּרוֹת מְדַבֵּר בְּךָ עִיר הָאֱלֹהִים סְלָה: ד אֲזַכִּיר
רַחֵב וּבָבֶל לִידְעֵי הַגָּה פְּלִשְׁתִּי וְצוֹר עִם כּוֹשׁ זֶה יֶלֶד שָׁם: ה וּלְצִיּוֹן יֹאמַר אִישׁ
וְאִישׁ יֶלֶד בָּהּ וְהוּא יְכַוְנֶנָּה עֲלִיּוֹן: ו יְיָ יִסְפָּר בְּכַתּוּב עִמּוֹם זֶה יֶלֶד שָׁם סְלָה:
ז וְשָׂרִים כְּהַלְלִים כָּל מַעֲיָנֵי בְּךָ:

אֲבָרְכָה אֶת יְיָ בְּכָל עֵת תָּמִיד תִּהְלֶתוּ בְּפִי: כּוֹף דְּבַר הַפֶּל נִשְׁמַע אֶת
הָאֱלֹהִים יִרְאֵ וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׂמוֹר כִּי זֶה כָּל הָאָדָם: תִּהְלֶת יְיָ וְדַבֵּר
פִּי וַיְבָרֶךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וְאִנְחָנוּ נְבָרֶךְ יְהִי מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם
תִּלְלוּיָהּ:

קודם מים אחרונים יאמר פסוק זה:

זֶה חֶלֶק אָדָם רִשְׁעֵ מֵאֱלֹהִים וְנַחֲלַת אִמְרוּ מֵאֵל:

ואחר שוטף קצות אצבעותיו במים (מים אחרונים) ויאמר פסוק זה:

וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשְּׁלַחַן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְיָ:

אם מברכין בזימון אומר המברך:

רַבּוֹתֵי נְבָרֶךְ:

ועונין המסובין: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבָרֶךְ מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם:

וחוזר המברך: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבָרֶךְ מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם:

המברך אומר: בְּרִשׁוֹת מְרִנָּה וּרְבִנָּה וְרַבּוֹתֵי נְבָרֶךְ שְׂאֵכְלָנוּ מִשְׁלוֹ:

ועונין המסובין: בְּרוּךְ שְׂאֵכְלָנוּ מִשְׁלוֹ וּבְטוֹבוֹ חִינּוּ:

ואם הם עשרה (או יותר): נְבָרֶךְ אֱלֹהֵינוּ שְׂאֵכְלָנוּ מִשְׁלוֹ:

ועונין המסובין: בְּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שְׂאֵכְלָנוּ מִשְׁלוֹ וּבְטוֹבוֹ חִינּוּ:

ומי שלא אכל עונה: בְּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ וּמְבָרֶךְ שְׂמוֹ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הֵן אֵת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּטוֹבוֹ בְּחֵן בְּחֶסֶד
וּבְרַחֲמִים הוּא נוֹתֵן לָחֶם לְכָל בֶּשֶׂר כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ: וּבְטוֹבוֹ הַגָּדוֹל
עִמָּנוּ תָּמִיד לֹא חָסַר לָנוּ וְאֵל יַחֲסֵר לָנוּ מִזּוֹן לְעוֹלָם וָעֶד: בְּעִבּוֹר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל
כִּי הוּא אֵל זֶן וּמִפְרָגִם לְכָל וּמִטִּיב לְכָל וּמִכִּיּוֹן מִזּוֹן לְכָל בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר בָּרָא
בְּאִמּוֹר פּוֹתַח אֶת-יַדְךָ וּמִשְׁפִּיעַ לְכָל-חַי רָצוֹן: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הֵן אֵת
הַכֹּל:

נִזְכָּר לְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לְאַבְוֹתֵינוּ אֶרֶץ חֲמֻדָּה טוֹבָה וּרְחֵבָה
וְעַל שֶׁהוֹצַאתָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְדִיתָנוּ מִיַּד עֲבָדִים
וְעַל בְּרִיתְךָ שֶׁחֲתַמְתָּ בְּבִשְׂרֵנוּ וְעַל תּוֹרַתְךָ שֶׁלְּמַדְתָּנוּ וְעַל חֻקְךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ
וְעַל חַיִּים חֵן וְחֶסֶד שֶׁחֻנַּנְתָּנוּ וְעַל אֲכִילַת מִזְּוֹן שֶׁאַתָּה זֶן וּמִפְרָגִם אוֹתָנוּ
תָּמִיד בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה:

וְעַל הַכֹּל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לְךָ וּמְבַרְכִים אוֹתְךָ יִתְבַרַךְ שְׁמֹךְ בְּפִי
כֹּל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: כִּפְתּוּב וְאֲכִילַת וְשִׁבְעַת וּבִרְכַת אֵת יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ עַל הָאֶרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לְךָ: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה עַל הָאֶרֶץ וְעַל
הַמִּזְוֹן:

רַחֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ וְעַל יְרוּשָׁלַם עִירְךָ וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן
כְּבוֹדְךָ וְעַל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחְךָ וְעַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ
שֶׁנִּקְרָא שְׁמֹךְ עָלָיו: אֱלֹהֵינוּ אָבִינוּ רֹעֵנוּ זוֹנְנוּ פְרָגְסֵנוּ וְכִלְפָּלְנוּ וְהִרְוִיחְנוּ
וְהִרְנוּ לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִהֲרָה מִכָּל-צָרוֹתֵינוּ: וְנָא אֵל-תַּצְרִיכֵנוּ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ. לֹא לִיּוֹדֵי מִתְנַת בֶּשֶׂר וְדָם וְלֹא לִיּוֹדֵי הַלְוָאתָם כִּי אִם לִיְדֶיךָ הַמְּלֵאָה
הַפְתוּתָה הַקְּדוּשָׁה וְהִרְחֵבָה שְׂלֵא נְבוֹשׁ וְלֹא נִפְלֵם לְעוֹלָם וָעֶד:

בשבת: רְצֵה וְתַחֲלִיצֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וּבְמִצְוֹת יוֹם הַשְּׁבִיעִי הַשְּׁבֶת הַגָּדוֹל
וְהַקְּדוֹשׁ הַזֶּה כִּי יוֹם זֶה גָּדוֹל וְקְדוֹשׁ הוּא לְפָנֶיךָ לְשֶׁבֶת-כּוֹ וְלִנְחֵת-כּוֹ
בְּאַהֲבָה בְּמִצְוֹת רְצוֹנְךָ. וּבְרָצוֹנְךָ הֵנִיחַ לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שְׂלֵא תִהְיֶה צָרָה וְיָגוֹן וְאֲנַחָה
בְּיוֹם מְנוּחָתָנוּ. וְהִרְאֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּנִחְמַת צִיּוֹן עִירְךָ וּבְכַנְּנוֹ יְרוּשָׁלַם עִיר קְדֻשְׁךָ כִּי
אַתָּה הוּא בַעַל הַיְשׁוּעוֹת וּבַעַל הַנְּחֻמוֹת:

אלהינו ואלהי אבותינו יעלה ויבא. ויגיע ויראה וירצה. וישמע ויפקד
ויזכר. וזכרוננו ופקדוננו. וזכרון אבותינו. וזכרון משית בן-דוד
עבדך. וזכרון ירושלים עיר קדשך. וזכרון כל-עמך בית ישראל לפניך
לפליטה למוכה. לחן ולחסד ולרחמים ולחיים טובים ולשלום. ביום הג
המצות הזה. ביום טוב מקרא קדש הזה. וזכרנו יהוה אלהינו בו למוכה.
ופקדנו בו לברכה. והושיענו בו לחיים טובים: ובדבר ישועה ורחמים חום
וחנונו ורחם עלינו והושיענו פי אליך עינינו. פי אל מלך תעון ורחום אתה:

ובנה ירושלים עיר הקדש במהרה בימינו. ברוך אתה יהוה בנה ברחמי
ירושלם. אמן:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם האל. אבינו מלפנו. אדירנו בוראנו
גואלנו יוצרנו. קדושנו קדוש יעקב רוענו רועה ישראל המלך הטוב
והמטיב לכל בכל יום ויום. הוא היטיב לנו. הוא מטיב לנו. הוא ייטיב לנו.
הוא גמלנו הוא גומלנו הוא יגמלנו לעד. לחן ולחסד ולרחמים. ולרחם
הצלה והצלחה. ברכה וישועה. נחמה פרנסה וכלפלה ורחמים וחיים ושלום
וכל-טוב ומכל-טוב לעולם אל יחסרנו: הרחמן הוא ימלך עלינו לעולם
ועד: הרחמן הוא יתברך בשמים ובארץ: הרחמן הוא ישתבח לדור דורים
ויתפאר בנו לעד ולנצח נצחים ויתחדר בנו לעד ולעולמי עולמים: הרחמן
הוא יפרנסנו בכבוד: הרחמן הוא ישבור על גלות מעל צוארנו והוא יוליכנו
קוממויות לארצנו: הרחמן הוא ישלח ברכה מרבה בבית זה ועל שלחן זה
שאכלנו עליו: הרחמן הוא ישלח לנו את אליהו הנביא וכוור לטוב ויבשר-
לנו בשורות טובות ישועות ונחמות: הרחמן הוא יברך את אבי מורי בעל
הבית הזה ואת-אמי מורת בעלת הבית הזה אותם ואת-ביתם ואת-ורעם
ואת כל-אשר להם אותנו ואת-כל אשר לנו: כמו שברך את אבותינו
אברהם יצחק ויעקב בכל מפל כל בן יברך אותנו (בני ברית) בלנו יחד בברכה
שלמה ונאמר אמן:

ממרום ילמדו עליו ועלינו זכות שתהא למשמרת שלום ונשא ברכה מאת
יהוה וצדקה מאלהי ישענו ונמצא חן ושכל טוב בעיני אלהים
ואדם:

בשבת: הַרְחַמֵּן הוּא יִגְחִילֵנוּ לְיוֹם שְׁבָלוֹ שַׁבַּת וּמְנוּחָהּ לְחַיֵּי הָעוֹלָמוֹם:

הַרְחַמֵּן הוּא יִגְחִילֵנוּ לְיוֹם שְׁבָלוֹ טוֹב:

הַרְחַמֵּן הוּא יִזְכְּנוּ לְיָמוֹת הַמְּשִׁיחַ וְלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. מִגְדֵּל יִשׁוּעוֹת מִלְּפִי וְעֵשֶׂה חֶסֶד לְמִשְׁיחוֹ לְדָוִד וְלִזְרַעוֹ עַד עוֹלָם: עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן:

יִרְאוּ אֶת יְהוָה קִדְשׁוֹ כִּי אֵין מִחְסוֹר לְיִרְאָיו: כְּפִירִים רָשׁוּ וְרַעֲבוּ וְדָרְשׁוּ יְהוָה לֹא יִחְסְרוּ כָּל-טוֹב: הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֶסְדּוֹ: פּוֹתַח אֶת יַדְךָ וּמְשַׁבֵּיעַ לְכָל חַי רֵצוֹן: בְּרוּךְ הַגֹּבֵר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּיהוָה וְהָיָה יְהוָה מִבְּטָחוֹ:

ומברך על הכוס ושותה בהסיבה:

בְּרוּךְ אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן:

מוזגין כוס רביעית ופותחין הדלת לכבוד כניסת אליהו הנביא ואומרים:

שְׁפַךְ הַמֶּתַךְ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּךָ. וְעַל מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרְאוּ: כִּי אֲבַל אֶת יַעֲקֹב וְאֶת גְּוֵהוּ הַשָּׁמַיִם: שְׁפַךְ עֲלֵיהֶם וְעַמְּךָ וְחֵרוֹן אַפְךָ יִשִּׁיגֵם: תִּרְדֹּף בְּאֵף וּתְשַׁמְדֵם מִתַּחַת שָׁמַי אֲדֹנָי:

הלל נרצה

לֹא לָנוּ אֲדֹנָי לֹא לָנוּ כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כְּבוֹד עַל חֶסְדְּךָ עַל אֲמוּנָתְךָ: לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אֵיךְ נָא אֱלֹהֵיהֶם: וְאֵלֵהֵינוּ בְּשָׁמַיִם כָּל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה: עֲצִיבֵיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יָדַי אָדָם: פֶּה לֶהֱם וְלֹא יִדְבְּרוּ עֵינֵי לֶהֱם וְלֹא יִרְאוּ: אָזְנוֹי לֶהֱם וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֵף לֶהֱם וְלֹא יִרְיִחוּן: יָדֵיהֶם וְלֹא יִמְיִשוּן רַגְלֵיהֶם וְלֹא יִתְלַכּוּ: לֹא יִהְיוּ בְּגִרוֹנָם: כְּמוֹתֵם יִהְיוּ עֲשִׂיהֶם כָּל אֲשֶׁר-בָּטַח בָּהֶם: יִשְׂרָאֵל בָּטַח בְּאֲדֹנָי עֶזְרָם וּמִגֹּגֵם הוּא: בֵּית אֱהֲרֹן בָּטַחוּ בְּאֲדֹנָי עֶזְרָם וּמִגֹּגֵם הוּא: יִרְאֵי אֲדֹנָי בָּטַחוּ בְּאֲדֹנָי עֶזְרָם וּמִגֹּגֵם הוּא:

אֲדֹנָי זָכְרֵנוּ יְבָרַךְ יְבָרַךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרַךְ אֶת בֵּית אֱהֲרֹן: יְבָרַךְ יִרְאֵי אֲדֹנָי הַקְּטַנִּים עִם הַגְּדֹלִים: יִסֵּף אֲדֹנָי עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם: בְּרוּכִים אַתֶּם לְאֲדֹנָי עֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לְאֲדֹנָי וְהָאָרֶץ נָתַן לְבְנֵי אָדָם: לֹא הִמְתִּים יִתְלַלוּ יְהִי וְלֹא כָּל-יִרְדֵי דוּמָה: וְאַנְחֵנוּ נְבָרַךְ יְהִי מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

אֶהְבֶּתִי כִּי יִשְׁמַע אֲדֹנָי אֶת קוֹלִי תַחֲנוּנָי: כִּי הִטָּה אָזְנוֹ לִי וּבִנְיָ אֶקְרָא: אֲפֹסוּנִי תִכְלִי מוֹת וּמִצָּרֵי שְׂאוֹל מִצְאוּנִי צָרָה וַיְגוֹן אֲמַצָּא: וּבִשְׁם־אֲדֹנָי אֶקְרָא אֲנִי אֲדֹנָי מִלְּטָה נַפְשִׁי: חָנוּן אֲדֹנָי וְצָדִיק וְאֱלֹהֵינוּ מֵרַחֵם: שִׁמְרֵם שְׂתֵאִים אֲדֹנָי דַּלְתֵי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ: שׁוּבִי נַפְשִׁי לְמִנוּחַי כִּי אֲדֹנָי גָּמַל עָלַי כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמוֹת אֶת־עֵינִי מִן־דְּמוּעָה אֶת־הַגְּלִי מִדַּחִי: אֶתְחַלֵּךְ לִפְנֵי אֲדֹנָי בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים: הֲאִמַּנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר אֲנִי עֲנִיתִי מְאֹד: אֲנִי אֲמַרְתִּי בְּחַפְזִי כָּל הַאֲדָם טוֹב:

מַה אָשִׁיב לֵאדֹנָי כָּל־תַּגְּמוּלוֹהִי עָלַי: כּוֹס יִשׁוּעוֹת אֲשֶׁא וּבִשְׁם אֲדֹנָי אֶקְרָא: נִדְרֵי לֵאדֹנָי אֲשֶׁלֶם נִגְדָה־נָא לְכָל עַמּוֹ: יִקַּר בְּעֵינֵי אֲדֹנָי הַפְּנוּתָה לְחַסְדֵּיךָ: אֲנִי אֲדֹנָי כִּי אֲנִי עֲבַדְךָ אֲנִי עֲבַדְךָ בֶּן אֲמַתְךָ שֶׁתַּחַת לְמוֹסְרֵי: לְךָ אֲזַכֵּר וְכָה תוֹדָה וּבִשְׁם אֲדֹנָי אֶקְרָא: נִדְרֵי לֵאדֹנָי אֲשֶׁלֶם נִגְדָה־נָא לְכָל עַמּוֹ: בְּחַצְרוֹת בַּיִת אֲדֹנָי בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלַיִם הִלְלוּהָ:

הִלְלוּ אֶת אֲדֹנָי כָּל יְמֵי שְׁבַחְוָהוּ כָּל־הָאֲמִים: כִּי גִבֹר עָלֵינוּ חֶסֶדוֹ וְאַמֶּת־אֲדֹנָי לְעוֹלָם הִלְלוּהָ:

הוֹדוּ לֵאדֹנָי כִּי טוֹב	כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ:
יֹאמֶר נָא יִשְׂרָאֵל	כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ:
יֹאמְרוּ נָא בֵּית אֶהְרֹן	כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ:
יֹאמְרוּ נָא יְרֵאֵי אֲדֹנָי	כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ:

מִן הַמִּצַּר קָרָאתִי יְהוָה עֲנֵנִי בְּמִרְחַב יְהוָה: אֲדֹנָי לִי לֹא אִירָא מִה־יַּעֲשֶׂה לִּי אָדָם: אֲדֹנָי לִי בְּעִזְרֵי וְאֲנִי אֲרָאָה בְּשִׁנְאֵי: טוֹב לְחַסוֹת בְּאֲדֹנָי מִבְּטָח בְּאָדָם: טוֹב לְחַסוֹת בְּאֲדֹנָי מִבְּטָח בְּנָדִיבִים: כָּל יְמֵי חַיֵּי שְׁמִי אֲדֹנָי כִּי אֲמִילֵם: סְבוּנִי גַם סְכַבּוּנִי בִשְׁם אֲדֹנָי כִּי אֲמִילֵם: כְּדַבְרֵים דִּעֲבֹ בְּאֵשׁ קוֹצִים בִּשְׁם אֲדֹנָי כִּי אֲמִילֵם: הִחֵה דְחִיתִנִּי לְנֶפֶל וְאֲדֹנָי עֲזָרְנִי: עָזִי וְזִמְרַת יְהוָה וְהִי לִי לִישׁוּעָה: קוֹל הַיְהוָה וְיִשׁוּעָה בְּאֶחָלִי צַדִּיקִים יִמּוֹן אֲדֹנָי עֲשֶׂה חֵיל: יִמּוֹן אֲדֹנָי רוֹמְמָה יִמּוֹן אֲדֹנָי עֲשֶׂה חֵיל: לֹא־אֲמוֹת כִּי אֲחִיהָ וְאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי־יְהוָה: יִסַּר יִסְרֵנִי יְהוָה וְלִמּוֹת לֹא נִתְּנֵנִי: שִׁתְּחוּ לִי שְׁעָרֵי צָדִיק אֲבֹא בֵּם אוֹדָה יְהוָה: זֶה הַשַּׁעַר לֵאדֹנָי צַדִּיקִים יְבֹאוּ בוֹ: אוֹרֵךְ כִּי עֲנִיתִנִּי וְתַחֲוִי לִי לִישׁוּעָה: אוֹרֵךְ כִּי עֲנִיתִנִּי וְתַחֲוִי לִי לִישׁוּעָה: אֲבָן מֵאֲסוֹ הַבּוֹנִים הִתְּהָ לְרֹאשׁ פְּנֵה: מֵאֵת אֲדֹנָי הִתְּהָ זֹאת הִיא נִפְלְאוֹת בְּעֵינֵינוּ: מֵאֵת אֲדֹנָי הִתְּהָ זֹאת הִיא נִפְלְאוֹת בְּעֵינֵינוּ: זֶה הַיּוֹם עֲשֶׂה אֲדֹנָי נִגִּילָה וְנִשְׂמַחָה בוֹ: זֶה הַיּוֹם עֲשֶׂה אֲדֹנָי נִגִּילָה וְנִשְׂמַחָה בוֹ:

אֲנִי אֲדֹנָי הוֹשִׁיעָה נָא:	אֲנִי אֲדֹנָי הוֹשִׁיעָה נָא:
אֲנִי אֲדֹנָי הַצְּלִיחָה נָא:	אֲנִי אֲדֹנָי הַצְּלִיחָה נָא:

בְּרוּךְ הוּא בְּשֵׁם אֲדֹנָי בְּרַכְנוּכֶם מִבֵּית אֲדֹנָי: בְּרוּךְ הוּא בְּשֵׁם אֲדֹנָי בְּרַכְנוּכֶם מִבֵּית אֲדֹנָי: אֵל
אֲדֹנָי וַיֵּאָר לָנוּ אֲסֵרוּ חַג בְּעֵבְתֵיכֶם עַד קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ: אֵל אֲדֹנָי וַיֵּאָר לָנוּ אֲסֵרוּ
חַג בְּעֵבְתֵיכֶם עַד קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ: אֵלֵי אֲתָהּ וְאוֹדֶךָ אֱלֹהֵי אֲרוֹמְמֶךָ: אֵלֵי אֲתָהּ וְאוֹדֶךָ אֱלֹהֵי אֲרוֹמְמֶךָ:
הוֹדוּ לֵאדֹנָי כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדוּ: הוֹדוּ לֵאדֹנָי כִּי טוֹב, כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדוּ:

יִחְלְלוּךָ אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ (על) כָּל מַעֲשֵׂיךָ וְחִסְדֶיךָ צְדִיקוֹת עוֹשֵׂי רִצּוֹנְךָ וְכָל-עֲמֻךָ בֵּית
יִשְׂרָאֵל בְּרַנָּה יוֹדוּ וַיְבָרְכוּ וַיִּשְׁבְּחוּ וַיִּפְאָרוּ וַיְרַמְּמוּ וַיַּעֲרִיצוּ וַיַּקְדִּישׁוּ וַיְמַלִּיכוּ אֶת
שִׁמְךָ מִלְּפָנֵינוּ, כִּי לָךְ טוֹב הַחֹדוֹת וְלִשְׁמֶךָ נֶאֱחָה לְזַמֵּר, כִּי מַעֲוָלָם וְעַד עוֹלָם אֲתָהּ אֵל:

הוֹדוּ לֵאדֹנָי כִּי טוֹב	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדוּ:
הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדוּ:
הוֹדוּ לֵאדֹנָי הָאֱדֹנִים	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדוּ:
לַעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת גְּדֻלוֹת לְבָדוּ	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדוּ:
לַעֲשֵׂה הַשְּׁמַיִם בְּתַבּוּנָה	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדוּ:
לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדוּ:
לַעֲשֵׂה אוֹרִים גְּדֻלִים	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדוּ:
אֶת הַשֶּׁמֶשׁ לְמַמְשֶׁלֶת יוֹם	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדוּ:
אֶת הַיָּרֵחַ וְכּוֹכָבִים לְמַמְשֶׁלוֹת בְּלִילָה	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדוּ:
לְמַכָּה מִצָּרִים בְּכַבּוּרֵיהֶם	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדוּ:
וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכֶם	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדוּ:
בֵּיַד חֹזֶקָה וּבְזִרוּעַ נְטוּיָה	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדוּ:
לְגִזֵּר יָם סוֹף לְגִזְרִים	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדוּ:
וְהַעֲבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדוּ:
וְנָעַר פֶּרְעֹה וְחִילּוֹ בַיָּם-סוֹף	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדוּ:
לְמוֹלִיד עַמּוֹ בְּמוֹדָבָר	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדוּ:
לְמַכָּה מְלָכִים גְּדֻלִים	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדוּ:
וַיַּהֲרֹג מְלָכִים אֲדִירִים	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדוּ:
לְסִיחוּן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדוּ:
וּלְעִוֵּג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדוּ:
וְנָתַן אֶרֶץ אֲרָצִים לְנַחֲלָה	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדוּ:
נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עֲבָדוּ	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדוּ:
שֶׁבַשְׁפִּלְנוּ זָכַר לָנוּ	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדוּ:
וַיִּפְרַקְנוּ מִצָּרֵינוּ	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדוּ:
נָתַן לָחֶם לְכָל בֶּשֶׂר	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדוּ:
הוֹדוּ לָאֵל הַשְּׁמַיִם	כִּי לְעוֹלָם תְּסֻדוּ:

נשמת כל מי תברך את שמך אדני אלהינו. ורוח כל בשר תפאר ותרום וזכרך
מלפני תמיד. מן-העולם ועד-העולם אתה אל. ומבלעדך אין לנו
מלך גואל ומושיע הודה ומציל ומפרנס ומרחם בכל עת צרה וצוקה אין לנו
מלך אלא אתה: אלהי הראשונים והאחרונים אלוה כל בריות אדון כל-תולדות
המהלל ברב התשפחות. המנהיג עולמו בחסד ובריותיו ברחמים. ואדני הנה לא
יגום ולא יישן. המעורר ישנים והמקיץ נרדמים והמשיח אלמים והמתיר
אסורים והפומך גופלים והזקף פפופים. לך לברך אנהנו מודים. אלו פיני מלא
שירה בים ולשונינו רנה בהמון גליו ושפתותינו שבח במרחבי רקיע ועינינו
מאירות בשמש וכירח וידינו פרושות בנשרי שמים והגלינו קלות באילות: אין
אנו מספיקים להודות לך אדני אלהינו ואלהי אבותינו ולברך את-שמך על-
אחת מאלף אלפי אלפים ורפי רבבות פעמים המובות נסים ונפלאות שעשית
עמנו ועם אבותינו מלפנים: ממצרים גאלתנו אדני אלהינו. מבית עבדים
פדיתנו. ברעב זנתנו ובשבע בלפלתנו מחרב הצלתנו ומדבר מלטתנו ומחלים
רעים ונאמנים דליתנו: עד הנה עזרנו רחמיך ולא עזבנו חסדיך. ואל תמשנו
אדני אלהינו לנצח: על בן אברים שפלגת בנו ורוח ונשמה שנפחת באפינו
ולשון אשר שמת בפינו: הן הם יודו ויברכו וישבחו ויפארו וירוממו ויעריצו
ויקדישו וימליכו את שמך מלפנו: כי כל פה לך יודה וכל-לשון לך תשבע. וכל
עין לך תצפה וכל-ברך לך תכרע וכל-קומה לפניך תשתחוה. וכל-הלכות
ייראוך וכל קרב ובליות יזמרו לשמך. בדבר שכתוב כל עצמתי תאמרנה אדני
מי כמוך. מציל עני מחזק מומנו ועני ואביון מגולו: מי ידמה לך ומי ישוה לך
ומי יערך לך. האל הגדול הגבור והנורא אל עליון קנה שמים וארץ: נהללך
ונשבחת ונפארך ונברך את-שם קדשך. באמור לךוד ברכי נפשי את אדני וכל
קרכי את שם קדשו: האל בתעצמות עזך הגדול בכבוד שמך. הגבור לנצח
והנורא בנוראותיך. המלך היושב על פסא רם ונשא:

שוכן עד מרום וקדוש שמו. וכתוב רננו צדיקים באדני לישרים נאזה תהלה: בפי
ישרים תתרום. ובשפתי צדיקים תתברך. ובלשון חסידים תתקדש. ובקרב
קדושים תתהלל: ובמקהלות רבבות עמך בית ישראל ברנה ותפאר שמך מלפנו
בכל-דור ודור שכן חובת כל-היצורים. לפניך אדני אלהינו ואלהי אבותינו להודות
להלל לשבח לפאר לרומם לתהדר לברך לעלה ולקלם על כל דברי שירות
ותשפחות דוד בן ישי עבדך משיחך:

וּבְכֵן יִשְׁתַּבַּח שְׁמוֹךְ לְעַד מִלְפָּנֵינוּ הָאֵל מֶלֶךְ הַגְּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ.
כִּי לָךְ נָאָה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעַד שִׁיר וּשְׁבַחָה הַלֵּל
וְזִמְרָה עִזּוֹ וּמְמִשְׁלָה נִצַּח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתַפְאֲרַת קִדְשָׁה וּמְלֻכוֹת.
בְּרֻכּוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמּוֹךְ הַגְּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ וּמַעֲוֹלָם עַד עוֹלָם אֵתָּה אֵל: בְּרוּךְ
אַתָּה אֲדֹנָי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בַּתְּשׁוּבָה אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלְאוֹת בּוֹרֵא
כָּל-הַנְּשָׁמוֹת הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה מֶלֶךְ יְחִיד חַי הַעוֹלָמִים:

הנוהגים לומר פזמונים, אין להפסיק בהם בין ברכה זו ובין ברכת הכוס, אלא מיד אחר-כך יברך על כוס ד':

בְּרוּךְ אַתָּה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן: וְשׁוּתָהּ בַּחֲסִיבָה

ברכה אחרונה על הגפן:

בְּרוּךְ אַתָּה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן וְעַל תְּנוּבַת הַשָּׂדֶה וְעַל
אֶרֶץ חֲמֻדָּה טוֹבָה וְרַחֲבָה שְׂרָצִית וְהַנְּחִלָּתָ לְאֲבוֹתֵינוּ לְאָכַל מִפְּרִיָּהּ וּלְשַׁבּוֹעַ
מִטּוֹבָהּ רַחֵם נָא יְהוָה עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ וְעַל-יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ וְעַל-צִיּוֹן מוֹשְׁבַן כְּבוֹדְךָ וְעַל
מוֹזַבְחֶךָ וְעַל-הַיְכָלְךָ. וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקִּדְשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ.
וְשִׁמְחֵנוּ בָּהּ וּנְבָרְכֶךָ בְּקִדְשָׁה וּבְמַהֲרָה (בשבת: וְרִצָּה וְהַחֲלִיצֵנוּ בַּיּוֹם הַשֶּׁבֶת הַזֶּה): וְזִכְרֵנוּ
לְטוֹבָה בַּיּוֹם חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה. כִּי אַתָּה יְהוָה טוֹב וּמְטִיב לְכָל וְנוֹדֶה לָּךְ עַל הָאֶרֶץ וְעַל
פְּרֵי הַגֶּפֶן: בְּרוּךְ אַתָּה אֲדֹנָי עַל הָאֶרֶץ וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן:

ברכת בני"ר באם שתה שאר משקין:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא נִפְשוֹת רַבּוֹת וְחַסְרוֹנֵן עַל כָּל מַה שְׁבָרָאָתָּ
לְחַיּוֹת בְּהֵם נִפְשׁ כָּל חַי. בְּרוּךְ חַי הַעוֹלָמִים:

ואחר כך יאמר:

לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּיְרוּשָׁלַיִם: